

מסורת הש"ס

א) קדושין יג: מנחות ד: קטין סוף פ"ג ירוש' הגיגה פ"א הלכה א, ב) מנחות דף ט: א) נקדושין ה: כ"א, וש"נ, ב) לקמן ט: ט) תמורה יז: ד) עמוד ב', ה) קדושין דף יג: ט) פרק ד ה"ג ע"ש, ט) ירקא יד, י) ע"י רש"י, ט) נעמי' כג"ד לקמן מהל. על הגליון בתוספות ד"ה אהלא, ו) ירקא נדבה פרק טז הלכה ה-ז.

הנהגות הב"ח

א) רש"י ד"ה מדינה וכו' חון ממטאת ופסה מיהו אישם ללא חלי: ב) ד"ה משנה וכו' מטאת ופסה ה"ה: א) ד"ה מטאת וכו' דקרב' ג"ל אח"י ע"י נמחק: ד) ד"ה ר"ל משה' פתח לה פתחה לו נפקא:

גליון הש"ס

גמ' א"ל ר"א צבינו. ע"י (מהל) [ומל] דף ט ע"כ חוס' ד"ה (ו)ר"א: ב) ש"י עולה תובת. משה ל' על גמ' עולה ל"כ"כ נכסיו וכו' דעלת טוף ויבית א"כ א"ך פרטיק עלה מה נעולה ש"י צבינו א"י עולה טוף אינ' צבינו וכו' דעס עולה א"כא צבינו הכי נמי מנא דעס עולה טענה נכסיו וכו' רש"י [תוס' ד"ה תורה ויבית וכו' ד"ה דאמ' בעשתי' לחו ביה] ע"י מנחות דף ט' כ"א מ"ה' אכל יבא וכו':

שינויי נוסחאות

א) כנשי' גרים דיעבד. וכו'ן אילת כנשי' דיעבד, ומלה נכון: ב) צ"ל אלעזר (כ"ב) ד' ל"א ב"ן ג) בביד' (כ"ב) ד' ל"א ב"ן ל' לשמן ב"ן שלם ל' לירצי ה) ל"א סמיכה ונכסיו וכו' (ש"ס) וע' בחידושים, וכו"ה כגל דפוזי והשמיטתו עפ"י כש"י, וע' חוס' (ד"ס) [ו] ל' למטה, וימתכ על שלם ל' נמחק (ש"ס): ד) ס"א נטק ל' יבוא יורשין עולתה. דשעבודא דאורייתא, ואפ"כ מה"ד לא יביאו וכו' (ש"ס): ה) ל' לשמה שחקרי' ל"ל וימתכ על שלם ל' נמחק (ש"ס): ו) ס"א נטק ל' יבוא יורשין עולתה. דשעבודא דאורייתא, ואפ"כ מה"ד לא יביאו וכו' (ש"ס): ז) ל"א סמיכה ונכסיו וכו' (ש"ס) [א] כנשי' נטק אכל נכסין אינו טעון: יב) ה"ס' משנב' וכו' ל' דנכס' מחטאת ופסה חצוינו, אינא למפדח' שכן צד כותה.

ואי בדיקשא דזאת התורה א"כ ליכתוב דזא או חטאת גרידא או פסה גרידא כדפרשת' בסמוך וכו' (וב' מ"ה' הל' ע"פ דף וכו') עמוד ב':

ג) כדכתיב נמחק, וי"ל מוצאטרך (ש"ס) ע"ש: ד) ויקרא ג' מ' כתיב ע"ש: ה) שנהתיב הקרבן מחיים [ו] מינת דוקא מחיים (ש"ס) צ"ל (ש"ס): ו) ל' כנשי' גרים כדכתיב (ש"ס) וכו' גרים כדכתיב שנינו בעלים כבאי: ז) ל' כנשי' נטק שנינו קודש נמי יגוף משנה בעלים: ח) אבל היא אם היתה חיה ויכולה בו ל"ל (ש"ס): ט) ל' ועתה (ג"ל): י) ל' לעולה (מינת העור נמחק (ש"ס): כא) בקרא ואחר ישמח את העולה, שיעבד מינה דבעלמא אפילו דיעבד בו, ל"ל (ש"ס): בב) ל' סמיכות אשם מצורע (ש"ס): גב) ל' תובת' (ש"ס) וכו' והלא ה"יון על מה"ד' הוא שכן ישנו בעיבור: ד) ל' ל"ק מוחק מינת תורה וכו' (ש"ס) וכו' מינת וירש' וכו' מ"ס דכתי' ל' לשמיה' וכו' מנעתי' רק שלמים, ונכסי' כ' דשפיר גרסי' ל' לה' תורה ושלמים וכו' אמר ל'ש' לעולם כדכתיב' כדכתיב' דכתיב' אלו. וע' ק"ר"א: בח) ג"א כדמוכחא שגיי'ן (ש"ס) ו"ל מדפריך ר"ל אשם דלא אחי לחי מיתה מנל' וכדמסיים בסמוך: ב) וכוונתו כוה למרן כד"ה הבטי'ה וכו' ומ"ל ר"ה כו, ודו"ק (ג"ל): ב) כנשי' מנזיין כאן חוס' ה"ר"פ, והס"ד: בח) התיקון הוא מ"י ויגלה, ויומר מל"ל על דרך או אבל עתה דאנו יודעים [מדרשא דדוהא דאין] ויכולים לפסול באשם, [הלכת' כיון דאשם בא לכפר בו]:

לא ידעינן צמאי. קאמר רחמנא מוצא שפתיך תשמור דהא לא כמיז כדכילא כהאי קרא עבודות לשמן ודלמנא לאו כלשמן משתעי קרא כמז רחמנא זאת התורה למילף משלמים דמפרשה כוה לשמן: הכי גרסי' **רמי ריש לקיש על מעוהי**. שוכז על צטנו פניו (על) ׀ כלפי קרקע:

למה הן צאיין. ואכתי לא קמא ליה טעמא דמתני' דליפנין ממואל שפתיך:

ואין מרזין. שאין כפרה למתים ^ד ואף

אתה אל תממה על אלו: **האשה יולדת**: ׀ לא יביאו יורשין **הטאתה**.

דהויא לה חטאת שמתו צעליה והלכתא גמירי לה ^ט דלמימה אולה: **מודנא לה**

צעולה. שאס שחטה שלא לשמן ^ה

שמתקרב אע"פ שאינה מרצה הואיל ומינינו שצאה לאחר מיתה ואינה מרצה

וה"ה לשלמים ואשר קרבנות חוץ מחטאת ^ה ואשם מיהו דלא אחי

לאחר מיתה דק"ל (תמורה דף י"ט). דכל

שצחטאת מתה צאשם רועה מנא לן דקרב שלא לשמן הואיל ואינו מרצה

דלא אפיק תנא דמתני' אלא פסח ו**חטאת: מחלוקת**. שייטתך ׀

דאיכא רבי אליעזר דקאי כוותך: **משנה עניינה**. סתם מתני' דלא פסל אלא

חטאת ^ט: **פתחה לנפשי**. מנלן דקרבי ^א: **יטיב רבי זירא** וכו'.

וקמתמה אפירווקיה דר"ל: **קשיא ליה לריש לקיש אשם**. אמאי אשם קרב שלא

לשמו שלא לרזות הא לא אחי לאחר מיתה: **ונסיב תלמודא**. כלומר נסיב

קרא לתלמודא דמילמיה: **אימא הנה נבדר ונדב**. כדמשמע קרא ליימו

ולא לירזו כו': **ריש לקיש מהכא פסח לה** ^ט (מהכל) לא נפקא ליה ממואל

שפתיך דליקרב אלא דלא לירצי והקרבנות מהאי קרא יליף שחט אותה

לחטאת אותה מיעוטא הוא אותה הוא דבעינן לשמה וזי לא פסולה כדליפנין

לירזו. כיון דנפקא לן הקרבנות מאותה: **אינה מרצה**. כדאמר אס לאו היא נדבה:

אשם שמכפר. על לאוין האמורים שצובעת הפקדון והקדש ושפחה

חרופה: **שכן טעונים נפסים**. ולא גרס סמיכה דאשם נמי טעון סמיכה א:

שלמים ישנו צצבור. ככשי עזרת: **הקש**

ואינו מרצה מה להצד השווה שבהן שכן ישנו בציבור תודה תוכיה

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

קדשים שלא שנה לעכז כל כמה דלכתי לא ידע קרא דמואל שפתיך ואי פריך ליפסלו דנגמר ממטאת ׀ופסחן כזיקישא ׀ו דזאת התורה כדפרישית כסמוך אי כמה מניינו איכא למיפדך שכן כרת ואי כזיקישא דזאת התורה א"כ ליכתוב חדא או לחטאת גרידא או פסח גרידא

ואי נאמר דככל דוכתא דמזכרינן שנה לעכז היינו מהכל ׀נמכתין׀ ׀ו מואל שפתיך וגו' א"כ אחי שפיר הא דפריך

ויליפסלו כו'. ע"כ הג"ה:

הג"ה מציינו בבאין אַחַר מיתה שבשרין ואין מרזין. וז"ל

מי דמי הגי לא עלו אכל צאיין לאחר מיתה עלו לגמרי לשס חובה דלמ"ד

שיעבודא דאורייתא ^א אס היה הקרבן נפסל היו היורשין זקוקין להציא אחר

ואפילו למ"ד לאו דאורייתא אס הפריש שניהם לאחריות אס נפסל הראשון

מייצין לקרבי את השני נמאל דצאיין לאחר מיתה מרזין לעינן שזולין לשס

חובה משא"כ צשינו קודש י"ל דמ"מ דמיא קמא להדדי לעינן דאיין מרזין

רזינו גמור ^ד דאיין כפרה למת ולאו כז חיוב הצהה הוא אלא שנתייבד ׀ו מחיים

וצשינו קודש ובעלים נמי אין רזיו גמור וז"ת ומה רליה מייתי מבצין לקרא

מיתה אטו מי לייפנין מינה ככל מקום שלא שנה הכחז דלינו אלא לנמנא דיימא

כשריין ולא עלו וי"ל דדוקא שני קודש ושני צעלים דוקא ^ה דמדי מהו צאיין ^ה

לאחר מיתה שאין לו צעלים וכמו שלשם כשר ואינו מרצה כמו כן כאן ששה אותו

מצעליו והוי כאין לו צעלים ׀ו: **עולתה ומתה לא יביאו יורשין חטאתה**.

אס היתה יכולה להצבי חטאתה אחר עולתה עלתה ^ה לה עולתה לשס

עולה וכן משמע צמורת כהניס צפרשת אשה כי חזרעי ^ה שאס הציהא עולתה

מתילה תציא חטאתה ממין עולתה וכן כנס' קיינס (פ"ב) ומימה דצפריך

תמיד נשחט (פסחים דף נט). אמר' ׀ו בנין אכז שכל חטאות קודמות לעולת

העוף אפ"י חטאת העוף לעולת הצמה ואפ"י דיעבד קאמר דפסול

דרחמנא מזורע עולת מזורע דרחמנא אמר והעלה שהעלה כזר והיינו דיעבד

דלכתמילה חטאת קודמת ^ט כדכתיב כדכילא צקרא ^ה ש"מ דצעלמא דיעבד

לא ומירך ה"ר חיים דה"ה דצעלמא דמיא קמא דלמ"ד פ"ק דמנחות (דף ה). וגדלה לו

דילפי חטאת ועולה של יולדת מחטאת ועולה של מזורע דגילה הכחז דאס עשה עולה תהא כשירה מוהעלה כדליתא צפ' תמיד נשחט (פסחים נט).

ואי לא קרא דוהעלה דמכשר היה פוסל ככל מקום מטעם דיש מחוסר זמן לכו ציוס שאמר הכחז להקריב חטאת קודם לעולה אפ"י בעלמא דליכא

תהיה דמשמע עיכובא מדע דתניא צפ"ק דמנחות (דף ה). הקדים חטאתו לאשמו לא יאה אחד ממרס דצמו אלא תאל לבית השריפה וקאמר הא

דמיפסיל לאו משום תהיה דהא לא קאי אשחטיה משום דלאו עבודה היא אלא מטעם דצמו אלא תאל לבית השריפה וקאמר הא

וזה הטעם למה לא יהיה צבי חטאת ועולה צעלמא ולכן אינטיריך והעלה במזורע להכשיר וגמרינן מיניה צעלמא (פסחים דף נט). להכשיר אס

הקדים עולה לחטאת אכל לא גמרינן מיניה חטאת ואשם כי אס קרבנות כמותם. צרון: **לא יביאו יורשין חטאתה**. הגירסא משובשת בתורת

כהניס ופירשתי במנחות צפ"ק (דף ד): **אשם דלא אתא אַחַר מיתה מנא אָן**. מימה כיון דעולה ושלמים ניחא ליה נילף אשם מנייחו

כזיקישא דזאת התורה ולמה לי מוצא שפתיך וי"ל דלדבריה הוה אשמה אפ"כא דליקא שאר קדשים מאשם דלא אמו כלל: **אשם לא יאיתי בלא**.

מימה הא לא אינטיריך מוצא שפתיך כלא אלא לאשם דלשאר קדשים אמו מסכרז דמזכרינן דלא כרייבי קרא דהא אמו לאחר מיתה וי"ל השתא

הדר ציה מההוא טעמא דאע"ג דלאמר ליה מודינא לן בעולה אל היה חומר כן אלא חומר דוק: **הא שאר כל הקדשים אפ"י שרא אשמן בשריין**.

^ט ואס תאמר ל"ל אותה הא מדלכרייבי קראי לעכז צפסח וחטאת מכלל דשאר קדשים כשריין וכי תימא נילף מנייחו מה להנך שכן דז כרת וזכיקישא דזאת התורה נמי לא אמו דא"כ לא ליכתוב עיכובא אלא צחצח צפסח או חטאת ואידך ליימו מתיקשא: **מה אַשְׁמִיּוֹת שֶׁבֶן טַעוּנִין נִסְבָּרִים**. לא

גרסינן סמיכה דאשם נמי טעון סמיכה כדאמר לקמן צפיקיין (דף י"א). וה"ר חיים פירש דמשום אשם מזורע מני' למינקט סמיכה למ"ד צריש כל

הפסולים (לקמן דף נג). סמיכה ^ה לאו דאורייתא: **תְּרוּדָה יוֹבִיחַ** ^ה. אע"ג דאשכחן עולה שצאה צמדת ליצור שמקייליין צהן את המנובח (תודה) ושלמים ^ה לא אמו צמדנת ליצור דהא ממעטינן להו ^ט. צמורת כהניס צפרשת ואס מן האין קרבנו לזבח שלמים ^ט:

דאיכא למפריך כדפרישין לר"א לקמן, לא דמי דהסם הוא כזר דרציקני מיעוטא דזאתה להכשילא דאשם ואחר ר"א לזכות הירשע דזאתה. אכל תהא דלכתי לא קאמר מיעוטא דזמות ומכשירי שאר קדשים ממואל שפתיך ואס לאו היה נדבה להנך כי גלי בחטאת נפסול מנה דנהיה הכחז לעכז ואפקיה

רחמנא לחטאת מכלל שאר קדשים דצאיין צמדנה אמרינן דה"ה [נמן] באשם כיון דלא שייך ביה לומר ואס לאו היה נדבה כמו חטאת אלה הוא שייך למפדך כלל: ומשני רשב"י אותה וכו' הא שר לא הקדשים כפריס. וז"ת למה הולך לדרוש שאר קדשים מחזתה הא שאר קדשים דעינן ממואל שפתיך שפתיך שפתיך

ולא הוי קשיא לן רק מלשם, וא"כ אשם למד הוי ליה למכרישיה מחזתה. וי"ל דעני ליישב מילמיה אליבא דרבב"ל שחי' קשה לו משאר קדשים ׀וקא שנין

קאמר לעיל ומוניא לן ׀בעולה דלתיא לאחר מיתה׀, איב שאר קדשים דעינן דכשרים משום דכתיב לחזר מיתה וא"כ (היינו) ׀היו׀ לנו לומר דאס אינו ענין

אין דלשקו דהכא משמע דזי לאו מוצא שפתיך הימי ׀אומר דמלה ועלל דלאי לאו מוצא שפתיך הוה אמנא דמשחך וזי לנו דאס דסכר תהא דמלה זי

לאן מוצא שפתיך דהא דעינן כמורת מחזתה אכל לעיל דלא אפיק חזענין אותה להי קאמר ליפסלו לאו מוצא שפתיך. וז"ת לעיל נתן] לא הויא דשא דזאתה להשקין. מירך הריי חיים מבר דלש"י דלעולם מירך חזאתה הויק לעיל יטול ליפסלו מ"ל (ואח"י ככאן נמחק הקורע כהנ וכהנ מיתה ויקרב חקר מן הפסוק). ועד אחר מורי דלעיל נקט תלמודא אליבא דר"א דהא ליה נית דרשא דזאתה כדמוכח

מלמדא מיר וליפסלו. אלא דהוי לעיל נקט אליבא דר"א ורבב"ל נקט אליבא דרבנן אשם:

עין משפט ונר מצוה

בו א מיי פ"א מהל' מחוסרי כפרה הלכה יג:

ב מיי פ"ד מהל' פסחי"מ הלכה ד:

תורה אור השלם

- מוצא שפתיך תשמור ועשיית כאשר נדרת לידוהא אלוהיך נדבה אשר דברת בפ"ך: דברים כג, כד
- וקמן ק"ו על ראש החטאת ושחט אותה לחטאת במקום אשר ישחט את הקדש. וירקא ד, לג

מוסף רש"י

לא יביאו יורשין חטאתה. דזו אחת ממשע טחולת הממות טחולת שמתו בעליה (מנחות ט: מושבה שלימה. סתם משנה ט"ט ט):

ליקוטים

רבי ריש לקיש על מנחה. דרכם היה לשכב על בטנם (מוס' גענין דף קז). [ובתרי הרא"ש שם משמע כדך היה דרכו של רשב"ל דאן]. שאלו: אחז שהוא יושב ולומד גמרא או בספר אחד מספרי הקודש, וטרה בישיבתו ורוצה לשכב על צידו או על גבו או על בטנו וללמוד, אי שרי או דארינן אין דרך ארץ ללמוד כך. תשובתו: אחא בזמ' רמי ר"ל על מנחה וכו' ע"ש. ולן גם זה שנתח צבינה ועוסק כן לזמ' חז"י דשרי, אך לא יתמיד הכנה מה אלא מעט עד שנית. (מורה נבוכים ט' ס"ז) יתיב ר"ו כ' ויתבי אבי' גביהו. ר"ת היה מדקדק שכלל מקום שהוא אומר ויתבי פלוני גביהו, מוכיזו לן לפי שהוא אמר להם דבר חרוש. (מוס' ע"ז דף כט.)

שיטה מקובצת

אם כשרים הם ירצו בו. יוקב הקשה דרבב"ל (הב) [ה"א]

מה דקאמר את ארס מנזיל למה צליס כדמשמע ^ה חזיין. וזוה ענין קושא דלעיל שהקשה תלמוד אימא היכא דשחטי את גאל לעמן ליפסלו. ומיהו קשה למה לא הקשה בצשיטות כמו לעיל. ומראה דרבב"ל היה טעסה עומת כוליו היה מסופק אי קרא לעכז או לנמנא ויהי קשה לו מה נפשו אי לשמה או לנמלך דהנך קדשי דלמה לנמנא בעלמא ויטו לן כן כשרים איב יטו, דכי היכי דקדשי לנמנא בעלמא יניחו לעינן כשרות הקרבנות הי' נימא לעינן רזיני. ואס אינ' מרזיס למה צליס לומר ואס נפשו לומר דקדאי דמדיי לעכז אפ"י שלא שיהי כו הכחז כדפרישנא לעיל ולכן אין מניין למה לן צליס כי היכי דקדאי לעכז בעלמא רזיני הכי נמי ענין פוסלו. מיהו עיקר הקשה היא לפוסלו, דממקשה ר"ל אשם דלא אחי לאחר מיתה מנל ׀ (תאל להשקיי). כך פי מור ש' (תוס' ה"ר): **צבינו בבאין** לאחר מיתה שהן בשייך ואין מרזין. וע"ס ׀ו מועיל דוקא היכא דלעכז היינו חזיקין בעלים כמו הבל. אכל הכרעה מקומות כשריין ומנזיל: **אשם לא יאיתי בלא**. וז"ל והלא לא שיהי כו הכחז לעכז. ואין לומר דלא יתיי כלל דמסכרלי ליפסלו כדפי' לעיל דהא כיון דכתיב מוצא שפתיך להכשיר ככל הקדשים מו לעיל למימר ליפסלו מנכריל. ונראה לומר דהא דפריך אשם לא יתיי כלל היינו משום דיש לנו ללמוד אשם מחטאת כיון שצא הכפר מחטאת ואינו לא לאחר מיתה כחטאת. ולא מכן [הקראן] קאמר דהא לא מוקי כזיקישא דחטאת עד מקרא, אלא כזנה חזיני ליק. ואע"ג

